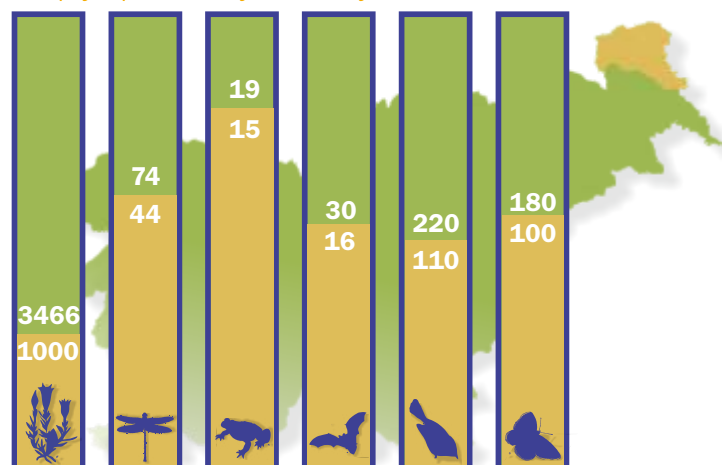

Goričko

Goričko je prepoznavna slikovita krajina na skrajnem severovzhodu Slovenije med prehodom Alp v Panonsko nižino. Bogastvo raznolikih življenjskih prostorov ali habitatov je pomagal ustvarjati človek s kmetovanjem na majhnih kmetijah. Z obdelovanjem je ustvaril mozaično kulturno krajino s travniki, polji, visokodebelnimi sadovnjaki, vinogradi, mešanimi gozdovi, mejicami, posamičnimi drevesi in potoki. Travniki so na Goričkem

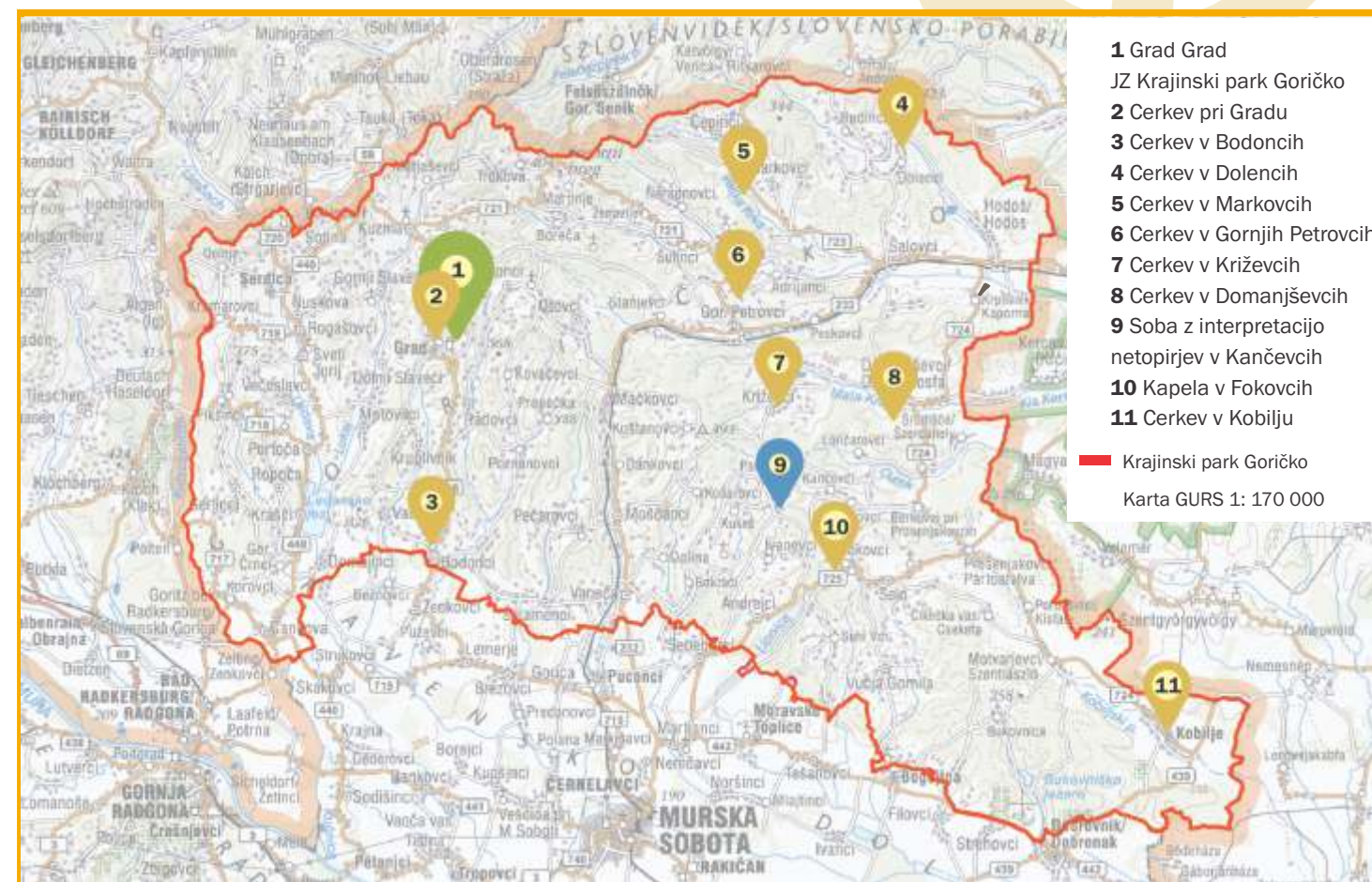
najpomembnejši življenjski prostor za množico živih bitij. Suhe travnike zaznamujejo travniške kukavice, medtem ko rumena maslenica (*Hemerocallis lilioaphodelus*), močvirski svišč (*Gentiana pneumonanthe*) in sibirska perunika (*Iris sibirica*) uspevajo na pozno košenih mokrotnih travnikih. Takšni travniki so dom ogroženega metulja močvirskega cekinčka (*Lycaena dispar*). Za veliko prostoživečih živali in rastlin so pomemben življenjski prostor visokodebelni sadovnjaki. Smrdokavra (*Upupa epops*) in pogoreleček

Primerjava: število znanih vrst rastlin, kačjih pastirjev, dvoživk, netopirjev, ptic in metuljev v Sloveniji in na Goričkem

(*Phoenicurus phoenicurus*) gnezditja v duplih dreves starih visokodebelnih sort. Potoke in poplavne gozdove s črno jelšo (*Alnus glutinosa*) in velikim jesenom (*Fraxinus excelsior*) naseljujejo vidra (*Lutra lutra*), veliki studenčar (*Cordulegaster heros*) in vodomec (*Alcedo atthis*). Osončeni gozdni robovi na severnem delu Goričkega so rastišče endemične podvrste dišečega volčina (*Daphne cneorum* f. *Arbusculoides*). Slovenija je leta 2003 z namenom ohranitve raznolikih habitatov in živih bitij, Goričko zavarovala s statusom krajinskega parka. Leto pozneje je območje postalo del evropskega omrežja Natura 2000.

Pomembna zatočišča netopirjev in lokacije cerkva ter kapele z novimi svetili

EUROPEAN UNION
EUROPEAN REGIONAL
DEVELOPMENT FUND

Projekt Gorička krajina sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. **Naslovn fotografija:** Mali podkovnjak (K. Malačič) **Fotografije:** G. Domanjko, K. Malačič, P. Presetnik, G. Pintar **Izdal:** Javni zavod Krajinski park Goričko, Grad 191, 9264 Grad. Slovenija, 2020.

Rumene maslenice in sibirske perunike uspevajo na mokrotnih travnikih.

DEJSTVA o Goričkem

Površina območja: 462 km²
Status: drugo največje zavarovano območje v Sloveniji
Upravljavec: Javni zavod Krajinski park Goričko
Omembe vredno: raznoliki travniki, smrdokavra, temno nebo, vulkanske kamnine in sedimenti Panonskega morja
Število prebivalcev: cca. 17.500
Najvišja točka: 418 m n. m.
Letna količina padavin: < 900 mm
Največje vodno telo: Ledavsko jezero, 80 ha
Delež gozda: 44 % površine

NETOPIRJI NA GORIČKEM

www.park-goricko.org

Zgodba Goričke krajine

Dragi bralci, dobrodošli na Goričkem, gričevnatem podeželju, ki mu očarljiv videz dajejo travniki, gozdovi in raztresene kmetije ter vasi. Goričko spada med najbolj ohranjene tradicionalne kmetijske krajine v Sloveniji s številnimi ogroženimi živalskimi in rastlinskimi vrstami. Zaradi intenzivnega kmetovanja in opuščanja rabe kmetijskih zemljišč, se je krajina v zadnjih 20 letih zelo spremenila. S tem so se poslabšale življenjske razmere prostoživečih živali in rastlin.

Glavne projektne aktivnosti obsegajo:

- obnovo 106 ha opuščenih travnikov,
- zasaditev 20 ha novih visokodebelnih sadovnjakov,
- obnovo 20 ha obstoječih visokodebelnih sadovnjakov,
- zasaditev 3 km novih mejic,
- pogodbeno varstvo za izboljšanje travniških habitatov in visokodebelnih sadovnjakov za ciljne habitatne tipe in živali,
- zmanjšanje svetlobnega onesnaževanja in boljša ozaveščenost.

Gorička krajina

Zatočišča netopirjev na območju Natura 2000 Goričko

Vse od prvih raziskovanj netopirjev na Goričkem so se človeška bivališča izkazala kot pomembna zatočišča netopirjev. Z namenom, da pridobimo podatke o morebitnih novih zatočiščih, je bilo v okviru projekta Gorička krajina pregledanih 35 starih in zapuščenih hiš, kmetij, mlinov, cerkva in kapel. Netopirji ali njihovi iztrebki (gvano) so bili ob pregledu najdeni v 13 cerkvah in kapelah ter v treh starih

Samičke malega podkovnjaka z mladiči

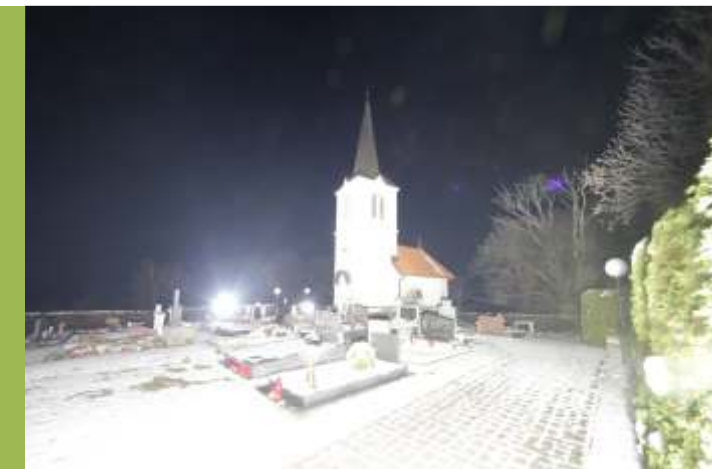
opuščene šole v Kančevcih našli drugo porodniško skupino malega podkovnjaka na območju Natura 2000 Goričko. Šoli in netopirjem je zaradi dotrajane strehe grozilo uničenje, zato se je lastnica stavbe, Župnija Kančevci, odločila za obnovo strehe. Po zaključku obnove marca 2018 je Javni zavod Krajinski park Goričko z župnijo sklenil dogovor dolgoročnem ohranjanju ugodnih življenjskih razmer za netopirje v šoli. Obnova strehe se je izkazala za uspešen ukrep, saj je bilo v avgustu 2018 popisanih kar 49 malih podkovnjakov.

Dolgokrili in navadni netopirji v kletah gradu Grad

Nova netopirjem prijazna svetila

Netopirji na Goričkem dan preživijo v zatočiščih. Najpogosteje so to zvoniki ali podstrešja cerkva, kleti, podstrešja zapuščenih stavb in drevesna dupla. Po sončnem zahodu netopirji pričnejo izletavati iz zatočišč in se odpravijo na lov za žuželkami. Biologi so ugotovili, da umetna svetloba v nočnem času zmoti njihovo naravno vedenje. Zaradi umetne svetlobe zato netopirji iz zvonikov ali podstrešij izletavajo pozneje v noči in tako zamudijo največje

Kapela v Fokovcih pred (levo) in po zamenjavi svetil (desno).

kotišča navadnega netopirja ali malega podkovnjaka. Nova svetila osvetljujejo le fasado in streho stavb z zatočišči in ne osvetljujejo izletnih odprtih netopirjev na cerkvah. Sijalke svetijo z manjšo jakostjo in porabijo veliko manj električne energije. Stroški električne energije se bodo znižali tudi do 90 %. Ker oddajajo toplo rumeno in belo svetlobo, ne škodujejo nočnim živalim. Svetila ne sevajo v nebo, zato se je z njihovo namestitvijo zmanjšal škodljiv vpliv svetlobnega onesnaževanja in umetne svetlobe tako na nočne živali kot tudi na ljudi.

Z namenom izboljšati varstveni status treh travniških habitatnih tipov in življenjski prostor desetih živalskih vrst, je Javni zavod Krajinski park Goričko skupaj z Društvom za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije in Kmetijsko-gozdarsko zbornico Slovenije – zavodom Murska Sobota pričel z izvajanjem 4-letnega projekta Gorička krajina, ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija. V naslednjih štirih številkah projektnih novičnikov boste izvedeli več o bogati biodiverziteti Goričkega in o izvedenih ukrepih za njeno varstvo ter o ohranjanju ekosistemskih storitev teh življenjskih prostorov.

DEJSTVA o projektu

Trajanje: december 2017 – november 2021

- Ciljni Natura 2000 habitatni tip:** FFH kode 6210, 6410 in 6510
- Ciljne vrste ptic:** veliki skovik (*Otus scops*), hribski škrganec (*Lullula arborea*)
- Ciljne vrste metuljev:** strašničin mravljiščar (*Phengaris teleius*), temni mravljiščar (*Phengaris nausithous*) in travniški postavnež (*Euphydryas aurinia*)
- Ciljne vrste netopirjev:** dolgokrili netopir (*Miniopterus schreibersii*), navadni netopir (*Myotis myotis*) in mali podkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*)
- Ciljne vrste hroščev:** puščavnik (*Osmoderma eremita*) in škrlatni kukuj (*Cucujus cinnaberinus*).

hišah. Najpomembnejše znano zatočišče netopirjev na območju Natura 2000 Goričko so prostori v gradu Grad. Od leta 1999 je bilo v njih zabeleženih 10 vrst netopirjev (tretjina vseh vrst v Sloveniji). Posebej zanimivi so dolgokrili netopirji. Vsako pomlad se vsaj 50 primerkov te vrste nekaj tednov zadržuje v grajskih kletah. Proti koncu pomladi najverjetneje odletijo v cerkev v Klöch v Avstriji, kjer samice kotijo mladiče. Jeseni se ponovno zberejo v grajskih kletah, kjer se pari. Po parjenju odletijo prezimovat v jamo Huda luknja pri Velenju. Leta 2014 so biologi na podstrešju

Netopirji na gradu Grad

	g
Mali podkovnjak (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	4-7
Širokouhi netopir (<i>Barbastella barbastellus</i>)	7-10
Uhati netopir (<i>Plecotus spp.</i>)	7-14
Dolgokrili netopir (<i>Miniopterus schreibersii</i>)	10-14
Pozni netopir (<i>Eptesicus serotinus</i>)	18-25
Navadni netopir (<i>Myotis myotis</i>)	20-27
Navadni mračnik (<i>Nyctalus noctula</i>)	21-30

obilje več, hroščev in drugih nočno aktivnih žuželk. Posledično so samice slabše prehranjene, kar vpliva tudi na rast njihovih mladičev. Takšna zatočišča lahko celo zapustijo. Z namenom zmanjšanja vpliva svetlobnega onesnaževanja in izboljšanja življenjskih pogojev v zatočiščih netopirjev na območju Natura 2000 Goričko so bili v okviru projekta Gorička krajina ob osmih cerkvah in eni kapeli obstoječi reflektorji nadomeščeni z novimi, netopirjem prijaznejšimi svetili. Vse izbrane cerkve in kapela so zatočišča ali celo

DEJSTVA o netopirjem prijaznih svetilih

- 13 novih svetil je nadomestilo 25 starih reflektorjev ob 8 cerkvah in 1 kapeli.
- V svetilih so nameščene sijalke z največ 150 W jakostjo namesto 400 W.
- Svetila se ugašujejo ob 23. uri.
- Umetna svetloba je škodljiva za zdravje ljudi.
- Nočno aktivne žuželke so pomembni opraševalci in so plen drugih redkih živali, kot je sova veliki skovik.